

1978, 27. listopadu – Sdělení VONS č. 58 o nezákonných domovních a osobních prohlídkách, výsleších, sledováních a dalším porušování nedotknutelnosti osoby a obydlí.

Od začátku března 1977 jsou někteří českoslovenští občané podrobováni policejním omezením, která nemají oporu v zákoně a která představují útoky na ústavní principy nedotknutelnosti osoby a obydlí. Příslušníci VB střeží nepřetržitě dveře do bytu či domu občana a přinejmenším si vypisují údaje z občanského průkazu či cestovního pasu každého návštěvníka; často však také odmítají někoho vpustit, někdy zakazují vstupovat všem návštěvám, jindy omezují počet návštěvníků na tři nebo nepouštějí ty, kteří nebydlí v Praze. Stává se rovněž, že návštěvníci jsou při příchodu či odchodu odvázeni na služebnu VB, kde je někdy vyslyšají příslušníci StB. Státní bezpečnost si volá návštěvníky k výslechu i dodatečně, Veřejná bezpečnost posílá do zaměstnání hlášení, že občan byl „kontrolován“ v pracovní době. Jindy strážci dveří přesvědčují návštěvníky, aby střežený byt nenavštěvovali, hovoří o vstupu na „vlastní nebezpečí“ apod. Cizince většinou nepouštějí vůbec a zadržují je. Druhou formou útisku je stále sledování operativou StB (obvykle Tatra 603 a tři muži, kteří se střídají). Ti pak legitimují nebo nechávají legitimovat osoby, s nimiž se sledovaný setkává na ulici, v kavárně apod. Tyto dvě formy policejních omezení bývají často užívány zároveň vůči těmž člověku, a to po dlouhé měsíce.

Takto byli od začátku března 1977 omezováni Jan Patočka (až do své smrti), Zdeněk Mlynář (až do svého vystěhování ze země), Jiří Hájek (do září 1977), František Kriegel (do dubna 1978), dále od září 1977 až dosud Petr Uhl a od ledna 1978 až dosud Ladislav Hejdránek. Kromě toho byla tato opatření použita proti řadě občanů na kratší dobu.

Zostřování tohoto útisku postupně vytváří režim domácího vězení. V době od 10. září do 15. listopadu 1978 bránili příslušníci VB všem osobám, s výjimkou příslušníků domácnosti, ve vstupu

do bytu Ladislava Hejdánka a Petra Uhla. Na protest proti těmto protiústavním opatřením držel v době od 17. do 28. 10. 1978 Julius Tomin jedenáctidenní hladovku, k níž se připojila na kratší dobu řada občanů.¹ Petr Uhl, který je již 14 měsíců ostentativně sledován operativou StB, byl dne 6. 11. 1978 navíc varován, že pokusí-li se navštívit jakýkoli cizí byt, bude na 24 hodin uvězněn. Předtím, dne 20. 9. t. r., byl skutečně 36 hodin vězněn, když odmítl podrobit se nezákonnému příkazu neodjíždět z Prahy.

V posledních měsících byl obdobně obtěžován Václav Havel ve svém venkovském domě ve Vlčicích-Hrádečku, okr. Trutnov. Příslušníci VB, kteří většinou střeží přístup do jeho domu, zejména o sobotách a nedělích, nepouštěli návštěvníky. Stalo se i to, že bylo zabráněno vstupu rodině s malým dítětem, které potřebovalo vyměnit pleny a nakrmit, přičemž rodina přijela až z Prahy. Zvláště znepokojivé je i to, že některé dny bránili příslušníci VB Václavu Havlovi v odchodu z domu.²

Výbor konstatuje, že popsané jednání příslušníků StB a VB je trestným činem porušování pravomoci veřejného činitele. V případech nepouštění do bytů Ladislava Hejdánka a Petra Uhla a do domu Václava Havla, jakož i v případech omezování pohybu Petra Uhla a Václava Havla jde navíc o trestné činy omezování osobní svobody a vydírání. Je tomu tak proto, že k takovému jednání nemají příslušníci StB a VB oprávnění; neexistuje ostatně ani zákonný podklad k takovému zásahu do života občanů.

Výbor zasílá toto sdělení generálnímu prokurátorovi ČSSR Jánu Feješovi s vědomím, že prokurátor je povinen stíhat všechny trestné činy, o kterých se dozvěděl.³

Informace o Chartě 77, r. 1, 1978, č. 14, s. 9.

POZNÁMKY

¹ K tomu viz sdělení VONS č. 46, dokument č. 46.

² K tomu viz trestní oznámení podané 8. 3. 1978 Václavem Havlem Vojenské obvodové prokuratuře v Praze na příslušníky VB nezákonně omezující

jeho osobní svobodu, dokument Václava Havla „Zpráva o mém domácím věznění a jevech s ním souvisejících“ a rozhovor s Václavem Havlem o jeho domácím vězení. LP, Sb. VONS, inv. č. 310, sign. II/1, kart. 51.

- ³ Členka VONS Jarmila Bělíková v průvodním dopisu generálnímu prokurátorovi ČSSR Jánu Feješovi z 29. 11. 1978 k zaslanému sdělení VONS č. 58 uvedla, že toto sdělení má být považováno za trestní oznámení. Průvodní dopis je uložen in: LP, Sb. VONS, inv. č. 3, sign. III/5, kart. 4.